

חרשות וירידה בשמיעה

השתתפות חניך/כה
 עם מוגבלות שמיעה
 במכינה קדם-צבאית

חרשות וירידה בשמיעה

המדריך חרשות וירידה בשמיעה - השתתפות חניך/כה עם מוגבלות שמיעה במכינה קדם-צבאית פותח במסגרת מארח הידע של תכנית שיבולים - השתתפות צעירים עם מוגבלות במכינות הקדם צבאיות.

התכנית מופעלת ע"י מועצת המכינות הקדם צבאיות ובשותפות רחבה של הג'וינט, משרד החינוך, משרד הביטחון, משרד הרווחה, משרד הבריאות, הקרן לפיתוח שירותים לנכים בביטוח לאומי, קרן משפחת רודרמן ופדרציית ניו יורק.

פיתוח וניהול מארח הידע וריכוז ועדת תדריך:

זאב סלע - רכז פיתוח ידע והשתלמויות, תכנית שיבולים, מועצת המכינות הקדם צבאיות.

ועדת תדריך:

יפעת קליין	ג'וינט ישראל מעבר למגבלות
אפרת אהרוני	מועצת המכינות הקדם צבאיות
מימי פלצ'י	משרד החינוך
ד"ר נעה טייך פייר	משרד החינוך
נחמה כהן	משרד החינוך
נועה שגב	משרד החינוך

התדריך נכתב על ידי ארגון בקול עבור תכנית שיבולים

עריכה לשונית: אלישבע מאי

עיצוב, עימוד והנגשה: תבונה ונגישות טכנולוגיות בע"מ

חוברת זו נכתבה בלשון זכר מטעמי נוחות בלבד והיא מיועדת לשני המינים במידה שווה.

תש"פ 2020

מועצת המכינות הקדם-צבאיות | תוכנית 'שיבולים' | shibolim@mechinot.org.il

תוכן עניינים

1.....	פרק ראשון: סקירה קצרה
1.....	מבוא
1.....	גילוי, זיהוי וטיפול בירידה בשמיעה
2.....	מניעה וצמצום חשיפה לרעש
3.....	פרק שני: הנחיות והמלצות לעבודה עם אנשים עם מוגבלות בשמיעה
3.....	השפעות חברתיות
3.....	התמודדות רגשית
4.....	אסטרטגיות פעולה
5.....	מעגל תקשורת ותפקוד שמיעתי
7.....	מצבי תקשורת מורכבים הדורשים התייחסות
8.....	המלצות לשילוב חניכים עם מוגבלות בשמיעה
9.....	פרק שלישי: מידע נוסף
9.....	מכשירי שמיעה (מכ"ש)/(שתלים
9.....	אביזרי עזר לשמיעה
12.....	סנגור עצמי
13.....	דע את זכויותיך

פרק ראשון: סקירה קצרה

מבוא

תופעות של ירידה בשמיעה נפוצות מאוד בקרב האוכלוסייה ובכל שכבות הגיל. ישנם סוגים שונים של תופעות וחשוב להבין כיצד ניתן להתמודד עמן בצורה היעילה ביותר. לקות שמיעה מסווגת כלקות חושית, בשונה למשל ממוגבלות קוגניטיבית או נפשית.

להלן מספר נתונים על התופעה:

- ← באוכלוסייה הכללית 1 מתוך כל 10 אנשים מתמודד עם ירידה כלשהי בשמיעה.
- ← ירידה בשמיעה יכולה להופיע בכל שלבי החיים, להיות בדרגות חומרה שונות, באוזן אחת או בשתיים.
- ← ירידה בשמיעה יכולה להיות מולדת או נרכשת (מחלות, חבלות, רעש, גיל ועוד).
- ← התערבות רפואית מתאפשרת רק בחלק מהמקרים של ירידת שמיעה עם אפשרות של החלמה מלאה או חלקית.
- ← ברוב המקרים לא ניתן לרפא לגמרי את הירידה בשמיעה אלא לשקמה באמצעות תוכנית שיקום שמיעתי, הכוללת אסטרטגיות, טכנולוגיות (מכשירי שמיעה, שתלים, אביזרי עזר), ועוד.
- ← ישנן השפעות תפקודיות רבות כתוצאה מירידה בשמיעה, גם כאשר האדם נעזר בתוכנית שיקום שמיעתי.
- ← קשיים תפקודיים יכולים לכלול, בין היתר: קשב מופחת, עייפות, התנתקות, התרחקות מפעילות חברתית, קושי בשיחות טלפון, קושי בשיחות רבות משתתפים, קושי ברעש והדהוד.
- ← ההתמודדות עם ירידה בשמיעה יכולה להוביל, בין היתר, למצבי רוח ירודים, לעצבים, לדיכאון, להערכה עצמית ירודה ולהתרחקות מחיי חברה.

גילוי, זיהוי וטיפול בירידה בשמיעה

קיימים סימנים שכיחים שיכולים לעורר חשד לבעיה בשמיעה, ביניהם:

- ← התקרבות למקור הקול/הגברת יתר של מקורות שמע (כגון טלוויזיה, רדיו).
- ← היעדר תגובה לפנייה.
- ← דיבור בקול רם.
- ← ריבוי בקשת הבהרות/חזרות על הנאמר.
- ← קושי בהבנת שיחות טלפון.

← שיבושי דיבור.

במקרה של ירידה בשמיעה:

← פונים לרופא/ת אף אוזן וגרון (א.א.ג.).

← מבצעים בדיקת שמיעה על ידי קלינאי/ת תקשורת.

← חוזרים במידת הצורך לרופא/ת א.א.ג.

← מתחילים בתהליך של שיקום שמיעתי אצל קלינאי/ת תקשורת במידת הצורך.

מניעה וצמצום חשיפה לרעש

הנזק שבחשיפה לרעש הוא נזק מצטבר, אך התוצאה אינה בהכרח מיידית ולכן הרעש לא נתפס כגורם סיכון גבוה. קיימת הצטברות של הנזק הנגרם מכל אירוע של רעש, אך הדעה הרווחת היא, שעם חלוף הרעש גם השפעותיו חולפות.

מחקרים רבים מוכיחים, כי חשיפה לרעש בעוצמה גבוהה פוגעת בכושר השמיעה וגורמת לנזק בלתי הפיך.

שתי קבוצות באוכלוסייה חשופות במיוחד לפגיעה מרעש: הראשונה, בני נוער וצעירים, המבלים במקומות שבהם יש מוסיקה בעוצמה גבוהה והשנייה, עובדים במקצועות התעשייה והבניין אשר חשופים לרעש רב במקומות עבודתם.

ליקוי שמיעה שמקורו בחשיפה לרעש יכול להתפתח לאט ולהעמיק עם כל חשיפה נוספת. בשנים הראשונות לא מבחינים בנזק, אך בהמשך אובדן השמיעה פוגע באיכות חיים. לכן, חשוב להקפיד על עוצמת רעש מותרת ועל עבודה עם אמצעי מיגון לאוזניים.

פרק שני: הנחיות והמלצות לעבודה עם אנשים עם מוגבלות בשמיעה

כדי להבטיח שילוב מיטבי של חניך עם לקות שמיעה במכינה הקדם-צבאית ולאפשר לו לממש את הפוטנציאל שלו, חשוב להבין כי ללקות שמיעה יש השפעות חברתיות ורגשיות.

השפעות חברתיות

ירידה בשמיעה משפיעה על כל תחומי החיים, החל ממערכות היחסים הקרובות, עבור לסביבת העבודה/הלימודים, הקהילה הרחבה ועד לאירועי תרבות ובילוי. זוהי השפעה יומיומית, הניכרת בכל רגע ורגע בחייו של האדם.

התמודדות רגשית

להיבט הרגשי השפעה ניכרת על יכולת השיקום וההשתלבות המוצלחת בחברה של האדם עם ירידה בשמיעה. בעת שילוב חניכים עם לקות שמיעה יש להבין כי:

➔ התמודדות עם ירידה בשמיעה ושיקום שמיעתי מצריכים בראש ובראשונה הכרה עצמית של האדם עצמו שאכן קיימת בעיית שמיעה. כמו כן, נדרשת מודעות מצד הסביבה לבעיה ולצרכים העולים ממנה והיכרות עם אמצעי השיקום השונים.

➔ העובדה שירידה בשמיעה אינה מוגבלות הנראית לעין מקשה עוד יותר על קבלת הלקות והכרת הפתרונות. בנוסף לכך, רבים מכבדי השמיעה חיים בסביבה שבה מרבית האנשים סביבם הם ללא מוגבלות בשמיעה, מצב שגורר ניסיון להידמות ככל האפשר לסביבה ולחשוש מתיג. יתרה מכך, לחלק מהאנשים המתמודדים עם ירידה בשמיעה יש רצון להוכיח לסביבתם שהם אינם זקוקים לסיוע או לעזרה והם אף מנסים להתנער מכך במטרה להתכחש לבעיית השמיעה.

← ירידה בשמיעה ללא טיפול או התייחסות עלולה להוביל להימנעות, להסתגרות ולתחושת החמצה לאורך שנים. אצל חלק מהמתמודדים עם ירידה בשמיעה נראה תופעות של הסתרה, הכחשה, בושה, תסכול, דיכאון וחשש מסטיגמה, כל זאת כדי שלא לפגוע בתחושת הדימוי העצמי.

← יש להבחין בין כבדי שמיעה 'אוראליים' לכבדי שמיעה 'מסמנים': כבדי שמיעה 'אוראליים' משתמשים בשמיעה (עם או ללא מכשירי שמיעה/שתלים) כחלק מהתקשורת עם סביבתם, כולל קריאת שפתיים (כל אדם לפי יכולתו ונטייתו 'הטבעית' לכך). זאת, לעומת כבדי שמיעה 'מסמנים' אשר עשויים לשקם את שמיעתם, אך בנוסף לכך הם משתמשים בשפת הסימנים כאמצעי תקשורת עם סביבתם. לעיתים קרובות, עניין ההגדרה העצמית ככבד שמיעה 'אוראלי' או 'מסמן' משפיעה על עיצוב העמדה כלפי הסביבה ועל מידת הקבלה וההכרה במוגבלות השמיעה. בנוסף לכך, אובדן הדרגתי של השמיעה עלול להקשות על קבלת הלקות.

אסטרטגיות פעולה

אסטרטגיות הפעולה בשילוב אנשים עם לקות שמיעה כוללות התייחסות לחניך והתייחסות לסביבתו, כמפורט:

קשר ישיר עם החניך

- ← התייחסות בכבוד, לא לדבר "מעל לראש".
- ← דיבור רגיל, לא באופן מוגזם, אלא מותאם.
- ← גילוי סובלנות לתגובות רגשיות (כעס, הכחשה, בושה).
- ← הצעת פתרונות קיימים ויישומם ללא כפייה.
- ← תיאום ציפיות לגבי מידת המעורבות הנדרשת בתיווך לסביבה.
- ← הערכת צרכים לגבי דרכי תקשורת: במה האדם משתמש היום ומה עזר לו עד היום, למה הוא זקוק.

קשר עם הסביבה

- ← תיווך הסביבה המיידית.
- ← תיווך לגורמים מקצועיים בסביבה, כגון: תמיכה רגשית, גורמי טיפול.
- ← הפנייה לגורמים מקצועיים בקהילה: עמותת "בקול", קלינאי תקשורת, רופא א.א.ג.
- ← העצמה וסנגור עצמי: תמיכה וליווי, הדרכות, סדנאות, קבוצות תמיכה.
- ← התאמת דרכי התקשורת, היכרות עם אסטרטגיות תקשורת והתאמות בסביבה.
- ← הכרת אמצעי נגישות ווידוא שהסביבה נגישה.

מעגל תקשורת ותפקוד שמיעתי

מעגל התקשורת של האדם כולל: דובר, מאזין, מסר וסביבה. יש להיות מודעים להשפעתם של כל הגורמים הללו על טיב התפקוד התקשורתי ויש לזכור, כי ניתן לשפר את התרומה של כל אחד מהם ע"מ למקסם את טיב התקשורת.

אסטרטגיות תקשורת למאזין

- ← מודעות לקושי, הן בהבנת הדיבור ועוד יותר כאשר קיים רקע רועש.
- ← בחירת מיקום אידיאלי לשיחה, שבו אין רעשי רקע, הטלוויזיה אינה פועלת ואם יש צורך החלונות סגורים.
- ← שימוש בטכנולוגיות ובאביזרי עזר בהתאם לצורך.
- ← הסתכלות על פני הדובר.

אסטרטגיות תקשורת לדובר

- ← סימון בעת תחילת השיחה: קריאה בשם.
- ← דיבור ברור, איטי ומובחן, אך עדיין טבעי.
- ← תקשורת פנים מול פנים.
- ← סימונים בשיחה: להדגיש מעברי נושאים.
- ← שמירה על תורות בשיח.
- ← האטת קצב השיחה.
- ← לא להסתיר את הפה.
- ← תשומת-לב לפני המאזין.

אסטרטגיות תקשורת לסביבה

- ← חלונות סגורים.
- ← טיפול אקוסטי בסביבת התקשורת, הכולל חפצים הסופגים הדהוד אקוסטי כמו ריהוט בחדר - שטיח, וילונות, תמונות.
- ← מזגן מפוצל.
- ← תאורה - מול פני הדובר ולא מסנוורת.

אסטרטגיות תקשורת למסר

- ← חזרה על הדברים.
- ← ניסוח מחדש.
- ← ציון נושא השיחה.
- ← הרחבה והוספת מידע.
- ← אישור הבנה – בקשת חזרה על נתונים חשובים.
- ← שימוש בתקשורת תומכת: תנועות ידיים וכתיבה.

מצבי תקשורת מורכבים הדורשים התייחסות

אמצעים לשיפור	סביבה / סיטואציה
○ הקפדה על דיבור פנים אל פנים ○ התרחקות ממקור/מרכז הרעש ○ הקפדה על דיבור לפי תור ○ צמצום מרחק מהדובר ○ קיום ישיבות/דיונים בחדרים שקטים	ריבוי דוברים (רעש רקע המורכב מדיבור) ○ חדר אוכל ○ שטח ציבורי ○ מפגש חברתי/לימודי לא פרונטלי ○ דיונים/ישיבות ועדות
○ מערכת הגברה ניידת עם מדונה ○ מערכת FM ○ לקרב חניך למדריך ○ תפיסת תשומת-לב המאזין	פעילות בשטח ○ מד"סים/פעילויות ספורט ○ טיולים (אוטובוסים/הליכה בתור/הדרכות) ○ מדורות
○ מערכת הגברה ניידת עם מדונה ○ מערכת FM ○ לקרב חניך למדריך ○ מקום ישיבה מועדף (קרוב) ○ תוכנית ייעודית במכשירי שמיעה	הרצאות/סמינרים כאשר הדובר העיקרי נמצא במרחק מהמאזין
○ שיפור האקוסטיקה / הנגשה (וילונות/שטיחים /מערכת הגברה / תאורה)	חללים עם אקוסטיקה ו/או תאורה ירודה חללים גדולים, מקומות מהדהדים/חשוכים

המלצות לשילוב חניכים עם מוגבלות בשמיעה

במעבר מסביבת הבית ומסגרות החיים השגרתיות (לימודים, תנועת נוער, חיי חברה) אל סביבת החיים במכינה נדרשים שינוי והסתגלות לא פשוטים. חלק מהנערים רגילים לפתרונות מסוימים ולהנגשה סביבתית שלא קיימת במכילות, כמו גם חשיפה לסביבה ולמצבים שמיעתיים חדשים ולא מוכרים, שאליהם הם נדרשים להסתגל.

בנוסף לכך, בשלב זה בחייהם של החניכים מתרחש תהליך של גיבוש הזהות האישית וכל אחד ניגש לתהליך זה עם מטען של רגשות בנוגע למגבלה בשמיעה ולקבלה עצמית של המוגבלות.

לאור זאת, להלן המלצות לתוכנית רב-שנתית לשילוב חניכים עם מוגבלות בשמיעה במכילות הקדם-צבאיות:

- ← לכל חניך יש להתאים סל פתרונות שונה, על סמך מאפייני הירידה בשמיעה, מידת קבלתו את הירידה בשמיעה, התפקוד השמיעתי והתמיכה הסביבתית שקיבל בעבר.
- ← יש להיות סבלניים לתגובות רגשיות (כעס, הכחשה, בושה, תסכול), להציע ולאפשר את הפתרונות הקיימים - לא לכפות.

שלב המיון וההכנה

- ← בתהליך המיון יש להנגיש את סביבת הריאיון, ומרחבי הפעילות השונים. במקרה של קשר מרחוק עדיף להשתמש בהודעות כתובות ולא בשיחות טלפון.
- ← אוריינטציה: לפני תחילת שנת הלימודים יש לאפשר, ככל הניתן, היכרות מוקדמת עם מסגרת המגורים ועם סביבות הלימודים וההתנסות השונות, זאת כדי לאפשר לחניך להיערך מראש מבחינת האסטרטגיות ואביזרי העזר המתאימים.
- ← בירור הצרכים התקשורתיים: הערכת צרכים – דרכי תקשורת, במה משתמש היום ומה עזר לו עד היום, למה זקוק עוד.
- ← בתחילת שנת הלימודים מומלץ לקיים שיעור המסביר על מוגבלות בשמיעה ועל הצרכים של החניך, אפשר גם לקיים פעילות חווייתית בנושא, שתסייע בהבנת החוויה האישית של החניך, או לצאת לפעילות חוץ בנושא (לדוגמה "הזמנה לשקט" במוזיאון הילדים בחולון). כל זאת, בהתאם לרצונו של החניך.
- ← לערוך 'חוזה' בין החניך לחבריו ולסגל, המאפשר לסביבה לאתר מקרים של כשל שמיעתי ולטפל בהם בזמן אמת. אסטרטגיות לתקשורת מקנות כלים יעילים לכך.
- ← במהלך השנה מומלץ לבדוק את יעילות השימוש באביזרי עזר, מכשירי השמיעה ואסטרטגיות התקשורת, כדי לוודא שאלו אכן מקנים פתרונות יעילים ושימושיים.

פרק שלישי: מידע נוסף

מכשירי שמיעה (מכ"ש)/שתלים

- ← מכשירי השמיעה הם כלי עזר דיגיטלי (ממוחשב) בהתאמה אישית, המשפרים קליטה ומגבירים את המידע השמיעתי מהסביבה.
- ← מכשירי השמיעה משפרים בעיקר את הבנת הדיבור מהסביבה הקרובה, ומאפשרים מודעות רבה יותר לקולות מהסביבה הרחבה.
- ← המורכבות של הירידה בשמיעה גורמת לכך שמכשירי השמיעה משפר את התפקוד של האדם, אך אינו מחזיר לו את הכושר השמיעתי המלא.
- ← יש לזכור שרוב האנשים עם שתלים קוכליאריים אינם שומעים כלל ללא השתל/ים (ולא ישנים עם שתל/מכשיר שמיעה).

אביזרי עזר לשמיעה

- ← אביזרי עזר לשמיעה מאפשרים לאנשים עם ירידה בשמיעה לשמוע טוב יותר ולהבין טוב יותר את הדיבור והקולות בסביבות האזנה שונות, וכן לקבל התרעות על התרחשויות בסביבתם הקרובה והרחוקה. אפשר להשתמש באביזרי העזר עם או בלי מכשירי שמיעה. במצבים רבים רצוי להשתמש באביזרי העזר לשמיעה, כדי להגיע להבנת דיבור מיטבית.
- ← טלקויל (TELECOIL) - מצב T: מנגנון זה מאפשר שידור אלחוטי מאביזר העזר אל מכשיר השמיעה ומקנה שמיעה חדה וברורה יותר של הנאמר ללא הפרעה של רעשי הסביבה. שימוש במצב T מבטל את תופעת הצפצופים העולים ממכשירי השמיעה (פידבק) בעת קירוב עצמים חיצוניים אל אפרכסת האוזן. מנגנון זה קיים בהרבה מכשירי השמיעה, אך לא בכלם. יש לוודא עם מכון השמיעה שבו מטופלים מכשירי השמיעה, כי מצב T אכן קיים במכשיר.
- ← גם אם קיים רכיב טלקויל במכשיר השמיעה, לרוב נדרשת תוכנית ידנית/יעודית במכשיר שמיעה המכוון ע"י קלינאי התקשורת. לכן נדרשת היערכות מראש כדי לאפשר שימוש במערכות הנתמכות בטלקויל.
- ← חשוב לציין, כי שימוש באביזרי עזר מסייע פעמים רבות להגברת תחושת העצמאות של האדם ולהפחתת תחושת התלות בסביבה.

סוגי אביזרי העזר

מערכות התרעה:

אם קיים קושי לשמוע את פעמון הדלת, השעון המעורר, צלצול הטלפון, הבכי של התינוק, גלאי עשן, ועוד, במהלך היום או בזמן השינה, ניתן להיעזר באביזרי עזר אשר יתריעו על קולות אלה. ההתרעה יכולה להתבצע באמצעות הבזקי אור, רטט וצליל מוגבר או בעל טון שונה, אשר יסבו את תשומת הלב למתרחש. אפשר לרכוש אביזרי התרעה בודדים או מערכת משולבת שתאזנת על מגוון התרעות.

← שעון מעורר: אם קיים קושי בשמיעת הצלצול של השעון המעורר ניתן להשתמש בשעון עם כרית רטט הממוקמת מתחת לכרית או למזרן או בשעון יד רטט.

← פעמון דלת: אפשר להתקין פעמון דלת בעל צלצול חזק או בעל טון שבו ניתן להבחין טוב יותר, בהתאם למצב השמיעה. אפשר להוסיף פעמונים בחדרים שונים בבית. לחלופין, אפשר להשתמש בפיפר נייד רטט, בנורה מהבהבת או בכרית רטטת המונחת מתחת למזרן בשעות הלילה.

מערכות הגברה:

לקטגוריה זו משתייכים אביזרים שמטרתם להגביר את המידע השמיעתי המועבר במצבים שמיעתיים שונים. ההתאמה השמיעתית נעשית בשני אופנים: (א) עוצמה - הגברה של המידע השמיעתי; (ב) טונים - התאמה לפי תדרי השמיעה של המאזין.

← מגבר אישי: אינו משמש כתחליף למכשירי שמיעה אך כן מגביר את הקולות בסביבה. אל יחידת המגבר מחוברות אוזניות המוליכות את הצלילים אל האוזניים. המשתמש יכול לווסת באופן עצמאי את העוצמה ולפעמים גם את הטון של הקולות הסביבתיים. עם זאת, רוב המגברים האישיים אינם מכוונים לפי ירידת השמיעה של המאזין ואינם מסננים רעשי סביבה. המגבר מיועד לאנשים המתקשים להסתגל למכשירי שמיעה או שאינם מסוגלים להשתמש במכשירי שמיעה עקב מגבלות מוטוריות או רפואיות אחרות.

← מערכות הגברה לטלוויזיה: המערכת מאפשרת לשמוע את הטלוויזיה ולהבין היטב את הנאמר בלי להפריע לסובבים. משדר המחובר אל הטלוויזיה משדר את הנאמר למקלט האישי, שהמאזין מרכיב באמצעות שיטות תשדורת שונות, כדוגמה שידור IR (אינפרא אדום - גלי אור), FM (גלי רדיו), 2.4 גיגהרץ (בלוטות') ועוד. אפשר להשתמש במקלט ללא מכשירי שמיעה באמצעות אוזניות, או בשילוב עם מכשירי שמיעה בעלי מצב T באמצעות לולאת השראה אישית או באמצעות סטרימרים יעודיים.

← מערכות FM: שימוש במערכות FM מאפשר להבין דיבור טוב יותר בסביבה רועשת ומהדהדת או כשהמרחק מהדובר גדול. המערכת הפועלת בשיטת שידור FM מורכבת משתי

יחידות: משדר ומקלט. קול הדובר נקלט במשדר שהוא נושא ומועבר אלחוטית למקלט שהמאזין כבד השמיעה מרכיב. השימוש במערכות FM נפוץ בקרב תלמידים וסטודנטים המשתתפים בשיעורים, אך מתאים לשימוש גם בישיבות עבודה, בטיולים מאורגנים, במפגשים חברתיים, בנסיעה במכונית ובהאזנה למערכות שמע שונות כמו נגיני מוזיקה, טלוויזיה ומחשב. מומלץ להשתמש במערכת FM בשילוב עם מכשירי השמיעה, באמצעות לולאת השראה או על ידי חיבור ישיר של המקלט למכשיר השמיעה. אפשר גם להשתמש במערכת FM ללא מכשירי שמיעה, באמצעות חיבור המקלט לאוזניות.

פתרונות לטלפון:

כבדי שמיעה נתקלים לעיתים קרובות בקושי לשוחח בטלפון. קיים מגוון רחב של פתרונות ייעודיים לטלפון לשימוש בבית, בעבודה ובחוץ.

← מגבר לטלפון קווי: מאפשר לווסת את העוצמה ואת התדר של קול הדובר בזמן השיחה. המגבר מתחבר באופן חוטי לטלפון.

← דיבוריות לטלפון: קיימות דיבוריות חוטיות ואלחוטיות (בטכנולוגיית בלוטות') אשר מתחברות לטלפון הנייד או הקווי ומאפשרות לנהל שיחה באיכות טובה, באמצעות העברת קול הדובר ישירות למכשיר השמיעה.

← טלפונים ניידים ואלחוטיים: קיימים טלפונים המאפשרים להגביר את צלצול הטלפון או לשנות את נגינתו ואת העוצמה והתדר של קול הדובר בזמן השיחה. טלפונים ייעודיים אלה הם לרוב בעלי תאימות גבוהה למצב T במכשירי השמיעה.

← טלקויל (TELECOIL) - מצב T: מגביר את קול הדובר במכשירי שמיעה, מאפשר שמיעה חדה וברורה יותר של הנאמר בטלפון ללא הפרעה של רעשי הסביבה. שימוש במצב T מבטל את תופעת הצפצופים העולים ממכשירי השמיעה (פידבק) בעת קירוב השפופרת לאוזן.

← קישוריות ישירה או באמצעות סטרימרים בין מכשירי השמיעה לבין טלפונים תומכים בלוטות'.

סנגור עצמי

מתן שירותים רבים מותנה בבקשת האדם עם המוגבלות, ובייחוד במקרה של מוגבלות בשמיעה, שאינה מגבלה נראית לעין. לשם כך, אדם עם ירידה בשמיעה חייב להיות בעל יכולת לייצוג עצמי. ייצוג עצמי זו הפעולה שבה אדם מדבר בעד עצמו, מייצג את האינטרסים האישיים שלו, מגן על זכויותיו ומבטיח שיסופקו לו השירותים המתאימים.

מיומנויות לייצוג עצמי

- ← ידע על זכויות ומשאבים בסביבה.
- ← ידע אישי על ההתאמות להן האדם זקוק.
- ← ידע על תחומי החוזק והקושי של האדם.
- ← מוטיבציה: מאחר שירידה בשמיעה היא מגבלה לא נראית, נדרשת חשיפה אישית.
- ← יכולת לתקשורת אסרטיבית – הזכות לשמוע ולקחת חלק בשיחה.

מיומנויות של בניית היגדים לתקשורת אסרטיבית

- ← היגד חיובי שבו האדם מביע רצון לשיתוף פעולה ולהצלחת הסיטואציה.
- ← תיאור הקושי.
- ← הצעה קונקרטית לפתרון.
- ← התאמות השיח בסנגור עצמי: ליידע את השותף לשיח לקושי ולבקש הבהרות, חזרות, ניסוחים מחדש והוספת מידע.

דע את זכויותיך

שירותי תמיכה לתקשורת במשרד העבודה, הרווחה והשירותים

החברתיים

שירותי התמיכה לתקשורת מקנים לזכאים אפשרות לשעות תרגום ו/או תמלול, דמי תקשורת חודשיים, החזרים כספיים ברכישת אביזרי שמיעה, ועוד. קיימים שני סוגי זכאויות: זכאות לשירותי תמיכה מלאים וזכאות חלקית לשירותי תמיכה.

תנאי הזכאות:

זכאות מלאה – מגיל 18 ומעלה

קריטריונים:

1. ליקוי שמיעה של 70 דציבלים לפחות באוזן הטובה.
2. ליקוי זה התרחש לפני גיל שלוש.
3. לפונה לא מלאו 65/60 לפני ה- 15/8/02.

מה כוללת זכאות מלאה?

1. דמי תקשורת.
2. סל תקשורת.
3. החזר מיסים על רכישת מכשיר פקסימיליה.
4. השתתפות ברכישת גלאי בכי.
5. שירותי תרגום.

זכאות חלקית – מגיל 16 ומעלה

קריטריונים:

1. ליקוי שמיעה של 50-69 דציבלים באוזן הטובה.
2. ליקוי שמיעה של 70 דציבלים לפחות באוזן הטובה, שהתרחש לאחר גיל שלוש.
3. בעלי ליקוי שמיעה של 70 דציבלים ומעלה מלידה שמלאו להם 65/60 לפני ה-15/8/02.
4. העומדים בקריטריונים לקבלת זכאות מלאה, שטרם מלאו להם 18.

מה כוללת זכאות חלקית?

1. החזר מיסים על רכישת מכשיר פקסימיליה.
2. השתתפות ברכישת גלאי בכי.
3. שירותי תרגום.

דמי תקשורת

סכום כספי חודשי הניתן לבעלי זכאות מלאה. הסכום נכנס ישירות לחשבון הבנק של הזכאי. בהגיע הזכאי/ת לגיל זיקנה, ניתנים 25% מסכום דמי התקשורת.

סל תקשורת

החזר כספי עבור רכישת אביזרי עזר לתקשורת בגובה 90% מעלות האביזר, ועד לסכום שנקבע בתקנות. ניתן לבעלי זכאות מלאה בלבד.

הזכאי יכול לדרוש החזר בגובה התעריף המלא של סל תקשורת אחת לארבע שנים.

הגוף האמון על שירותי התמיכה בתקשורת הוא עמותת "שמעיה", סניף ראשי - כתובת: ז'בוטינסקי 155 פינת בן גוריון 38 רמת גן, דוא"ל: shmaya@shmaya.org.il, נתב ארצי: 1599-555-222, פקס: 03-6486030.

השתתפות סל הבריאות ברכישת מכשירי שמיעה

← משרד הבריאות משתתף ברכישת מכשירי שמיעה עבור מבוגרים דרך סל הבריאות. הזכאות להשתתפות סל הבריאות ממומשת באמצעות קופת החולים ומתחדשת אחת ל-3.5 שנים.

← אדם המעוניין לקבל השתתפות זאת, נדרש לרכוש מכשירי שמיעה במכון שנמצא בהסדר עם קופת החולים אליה הוא משתייך. לא ניתן לקבל השתתפות זאת באופן עצמאי מול משרד הבריאות. ההשתתפות היא כדלקמן:

גילאי 18 ומעלה: 3,000 ש"ח לכל אוזן, אחת לשלוש וחצי שנים

← בנוסף לסל הבריאות, לבעלי שב"ן (שירותי בריאות נוספים, דהיינו ביטוח משלים בקופת החולים) יש השתתפויות נוספות, כמפורט באתרי הקופות. מומלץ להתעדכן באופן ישיר אל מול קופת החולים הרלוונטית כדי להימנע ממידע שגוי ו/או לא עדכני.

השתתפות שב"ן ברכישת אביזרי עזר

בנוסף להשתתפות ברכישת מכשירי שמיעה, בעלי שב"ן יכולים לקבל גם השתתפות ברכישת אביזרי עזר לפי תנאי הקופה והביטוח שהיא מציעה. יש לברר את גובה ההחזר ואת רשימת האביזרים/ספקים אל מול הקופה.

המוסד לביטוח לאומי

← קצבת נכות: קצבת נכות כללית היא קצבה חודשית המשולמת למי שעקב נכות גופנית, שכלית או נפשית נפגע או צומצם כושרו להשתכר ב-50% לפחות וכן לעקרת בית שכושרה לתפקד במשק בית נפגע ב-50% לפחות.

← ירידה בשמיעה לבדה אינה מוכרת כמגבלה רפואית הפוגעת ביכולת ההשתכרות של האדם ועל כן אנשים עם מוגבלות בשמיעה שיש להם רק מגבלה בשמיעה (ללא סעיפים רפואיים נוספים) אינם זכאים לקבלת קצבת נכות.

שיקום מקצועי בביטוח לאומי

← לשיקום מקצועי זכאי מי שזוועדה רפואית קבעה לו נכות רפואית משוקללת לצמיתות בשיעור של 20% לפחות, והוא עדיין לא הגיע לגיל הפרישה, ובתנאי שהוא עומד גם בכל התנאים האלה:

- עקב הליקוי הוא אינו מסוגל לחזור לעבודתו או לעבוד בעבודה מתאימה אחרת.
- הוא זקוק להכשרה מקצועית, כדי לחזור לעבודתו, או לעבוד בעבודה שמתאימה לכישוריו לאחר שנפגע או חלה.
- הוא מתאים לשיקום מקצועי, מסוגל לשתף פעולה בתהליך של שיקום מקצועי ולהשתלב כעובד רגיל בשוק העבודה הפתוח (להבדיל מעבודה מוגנת או נתמכת).
- נכה שאינו מתאים לשיקום מקצועי, תיבדק האפשרות להעביר את הזכאות שלו לשיקום לבת/בן זוגו, בתנאי שבת/בן הזוג מתגורר באופן קבוע עם הנכה, ומשולמת בעדו תוספת בקצבת הנכות של הנכה, ועדיין לא הגיע לגיל הפרישה.

← גיבוש קריירה תעסוקתית

- פקיד השיקום של לביטוח לאומי ייעץ בבחירת מסלול לימודים ותעסוקה, לאחר שיחה והערכת השאיפות, הכישורים והמגבלות. במידת הצורך, יתייעץ פקיד השיקום גם עם רופאים, פסיכולוגים ומומחי שיקום אחרים.
- כדי לסייע לחזור ולהשתלב בהקדם בעולם העבודה, פקיד השיקום יעזור לבחור מקצוע שיש לו דרישה בשוק העבודה, ואפשר ללמוד אותו בפרק זמן מוגדר. בתום תקופת הלימודים וההכשרה, ניתן לקבל סיוע גם בהשמה בעבודה.